

Kansallinen demokraatiohjelma 2025

Valmistelu- ja koordinoitutyöryhmän kokous 4/2022

Aika	2.6.2022 klo 9-11
Paikka	Hybridi (SM, Kruunu-neuvottelutila, Kirkkokatu 12 / Teams)
Työryhmän jäsenet (varajäsenet suluissa)	(x) Pekka Timonen, oikeusministeriö (pj.) (x) Niklas Wilhelmsson, oikeusministeriö (vpj.) (x) Ira Alanko (Markku Mölläri), valtiovarainministeriö (x) Harri Martikainen (Hanna Helinko), sisäministeriö () Pekka Alhojärvi , maa- ja metsätalousministeriö () Ilkka Ojala (Katariina Kuhanen), puolustusministeriö (x) Anju Asunta (Petteri Katajisto), ympäristöministeriö (x) Mikael Åkermarek , (Maria Miró) liikenne- ja viestintäministeriö (x) Rauno Merisaari (Lotta Valtonen), ulkoministeriö (x) Marja N. Pulkkinen (Anna Mikander), opetus- ja kulttuuriministeriö (x) Petra Packalén (Jouni Varanka), valtioneuvoston kanslia () Henna Leppämäki (Jaska Siikavirta), sosiaali- ja terveysministeriö () Varpu Taarna (Anna Bruun), työ- ja elinkeinoministeriö (x) Maria Wakeham-Hartonen, oikeusministeriö
Sihteerit	(x) Liisa Männistö, oikeusministeriö (x) Nina Suorsa, oikeusministeriö
Kutsutut asiantuntijat	() Sami Demirbas , oikeusministeriö (x) Maija Faehnle, Suomen ympäristökeskus (x) Anna Groth, oikeusministeriö (x) Nevi Hautalehto, oikeusministeriö (x) Heini Huotarinen, oikeusministeriö (x) Arto Jääskeläinen, oikeusministeriö (x) Peter Kariuki, oikeusministeriö (x) Sini Lahdenperä, oikeusministeriö (x) Pasi Mäenpää, Helsingin yliopisto (x) Laura Nurminen, oikeusministeriö (x) Tuomas Rekola, oikeusministeriö () Elina Siljamäki , oikeusministeriö

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	S-posti, internet
Postadress	Besöksadress	Telefon	Fax	E-post, internet
Oikeusministeriö PL 25 FI-00023 Valtioneuvosto Finland	Eteläesplanadi 10 00130 Helsinki Finland	0295 16001 Internat. +358 295 16001	09 160 67730 Internat. +358 9 160 67730	oikeusministerio@om.fi www.oikeusministerio.fi www.justitieministeriet.fi

Asialista

1 Kokouksen avaus ja läsnäolijoiden toteaminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 9.00.

2 Esityslistan hyväksyminen

Hyväksyttiin muutoksitta.

3 Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen (liite 3.1)

Hyväksyttiin muutoksitta.

4 Vapaaehtoistoiminnan merkitys ja rooli demokratian ja osallisuuden rakentamisessa (liitteet 4.1-4.2)

- Vapaa! – Fri! -hankkeen havainnot ([väliraportti Hankeikkunassa](#))

Hankepäällikkö **Sini Lahdenperä** oikeusministeriöstä esitteli Vapaa! – Fri! –hankkeen keskeiset havainnot ja alustavat ratkaisuehdotukset. Hankkeen väliraportin mukaan suomalainen kansalaisyhteiskunta, johon vapaaehtoistoiminta linkittyy, voi kansainvälisesti vertaillen hyvin. Väestön ikääntyminen tunnistetaan keskeisimmäksi toimintaan vaikuttavaksi ilmiöksi. Myös ihmisten ajankäytössä ja osallistumisessa on tapahtunut muutos, joka vaikuttaa vapaaehtoistoimintaan. Digiloikka on tuonut toimintaan sekä haasteita että helpotusta. Vapaaehtoistoiminnan murroksen taustalla vaikuttavat myös järjestötoiminnan ammattimaistuminen, yhteiskunnan kriisit ja hallinnolliset uudistukset.

- Kuntien ja maakunnallisten verkostojärjestöjen rooli vapaaehtoistoiminnan tukemisessa (liite 4.1)

Dosentti, yliopistotutkija **Pasi Mäenpää** Helsingin yliopistosta ja erikoistutkija **Maija Faehnle** Suomen ympäristökeskuksesta esittelivät tekemänsä selvityksen tuloksia. Selvitys käsitteli verkostojärjestöjen merkitystä alueillaan vapaaehtoistoiminnan kannalta, toimintaympäristön muutoksia ja vaikutuksia toimintaan sekä verkostojärjestöjen tarpeita. Mäenpään ja Faehlen mukaan teeman osalta tulisi pohtia, mikä on kuntien rooli ja miten valtionhallinto voi tukea kuntia uudenlaisen roolin löytämisessä. Verkostojärjestöt ovat organisoituneet eri tavoin maakunnissa, ja tulisi keskustella siitä, millainen malli toimii missäkin, sekä mitkä ovat kentän hajanaisuuden edut ja haitat. Lisäksi olisi pohdittava sitä, miten alueiden toimintamuotojen kehitystä voidaan seurata, arvioida ja tukea, ja miten yhteistä dataa voitaisiin tuottaa palvelemaan eri toimijoita. Hankkeen

loppuseminaari järjestetään 27.9.2022 Helsingissä (kutsu toimitetaan työryhmän jäsenille).

Keskustelussa todettiin, että hyvinvointialueiden perustaminen on merkittävä muutos kansalaisyhteiskuntatoimijoille. Tuotiin esiin, että hyvinvointialueiden demokratian ja osallisuuden toimeenpanemiseksi on olemassa Sitran vetämä tukiryhmä, johon esitelty hanke voisi tulla jollain tasolla mukaan. Yhtymäkohtia löydettiin myös valtionavustusten kehittämiseen liittyvän järjestötyöryhmän sekä vastikään asetetun kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunnan (KANE) uuden strategian tavoitteiden kanssa.

Keskusteltiin myös kansalaisyhteiskunnan roolista yhteisöllisen resilienssin vahvistajana. Todettiin haasteina olevan mm. koordinaation puute ja ymmärtämättömyys hallinnon taholta. Kuilua julkisen hallinnon ja yhteisöllisten toimien välillä tulisi pystyä madaltamaan.

5 Demokratian edistämistä koskeva valtioneuvoston periaatepäätös (liite 5.1)

Yksikön päällikkö **Niklas Wilhelmsson** ja erityisasiantuntija **Maria Wakeham-Hartonen** oikeusministeriöstä esittelivät työryhmän kommenttien ja sidosryhmäkuulemisten perusteella muokatun luonnoksen periaatepäätökseksi.

Käytiin luonnos läpi luku luvulta ja sovittiin jatkokäsittelystä seuraavaa: työryhmän jäsenten viimeiset kommentit pyydettiin lähettämään sihteeristölle viimeistään maanantaina 6.6.2022; sihteeristö lähettää kommenttien perusteella muokatun version tiedoksi työryhmälle 7.6.; luonnos esitellään oikeusministerille 15.6. ja seurantaerityisavustajille 20.6.; luonnos lähetetään lausunnoille juhannusviikolla tai viimeistään sitä seuraavalla viikolla (alustava määräaika 31.8.); ministeriöt voivat halutessaan työstää tekstiä vielä lausuntokierroksen aikana; lausuntojen perusteella muokattu luonnos käsitellään työryhmässä syyskuussa ja esitellään OKST-ministerityöryhmälle lokakuussa, jonka jälkeen periaatepäätös esitellään valtioneuvoston yleisistunnossa, näillä näkymin marraskuussa.

6 Muut asiat

Ei muita asioita.

7 Seuraavat kokoukset

- 8.9.2022 klo 9-11 (teema: valtioneuvoston periaatepäätös demokratiasta)

- 5.10.2022 klo 9-11 (teemat: valtioneuvoston periaatepäätös demokratiasta, demokratiaohjelman vaikuttavuusarvioinnin ja loppuraportin valmistelu)
- 1.12.2022 klo 9-11 (teemat: demokratiaohjelman vaikuttavuusarvioinnin ja loppuraportin valmistelu, demokratiaohjelman päätöstilaisuuden suunnittelu)

8 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 10.24.

JAKELU Työryhmän puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, jäsenet ja varajäsenet, kutsutut asiantuntijat

TIEDOKSI Hankeikkuna